Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ______________________

   (Name) ______________________

2. (Signature) ______________________

   (Name) ______________________

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. ______________________

(In words)

Test Booklet No.

J—3809

PAPER—III

Time : 2½ hours]

MARATHI

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : **32**

Number of Questions in this Booklet : **26**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc. is prohibited.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले ले। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
8. **केवल नीले/काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
9. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**

MARATHI

मराठी

PAPER—III

प्रश्नपत्रिका—III

NOTE: **This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

टीप : **ही प्रश्नपत्रिका दोनशे (200) गुणांची असून तीत चार विभाग आहेत. प्रत्येक विभागांतर्गत तपशीलवार सूचनांप्रमाणे सर्व प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.**

SECTION - I
विभाग – I

Note : This section contains five (5) questions based on the following poem. Each question should be answered in about thirty (30) words and each carries five (5) marks. **(5x5=25 marks)**

टीप : या विभागात पुढील कवितेवर आधारित असे पाच (5) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर तीस (30) शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक प्रश्नास पाच (5) गुण आहेत. **(5x5=25 गुण)**

जिथे जिथे वृक्ष आहे तिथे आहे छाया,
तिथे आहेस तू आई, जिथे आहे माया !

चिऊकाऊशी बोलत बाळा भरविला घास,
येता अंधार भरून घरी दिवा लाविलास;
निराशले मन लागे प्रकाशात न्हाया,
तिथे आहेस तू आई, जिथे आहे माया !

अजाऱ्याच्या पाठीवर फिरो कुणाचाही हात,
दु:खिताला, दुर्बळाला मिळो कुणाचीही साथ,
तूच आई करूणेच्या मंदिराचा पाया,
तिथे आहेस तू आई, जिथे आहे माया !

ठेच कान्हूला लागली; यशोदेच्या डोळां पाणी,
राम ठुमकत चाले : कौसल्येच्या गळां गाणी,
देव झाला तान्हुला ग ऽ कुशीत तू घ्याया,
तिथे आहेस तू आई, जिथे आहे माया !

1. या कवितेचे आशयसूत्र सांगा.

2. ‘वृक्ष–छाया’ आणि ‘दिवा–प्रकाश’ या प्रतिमांचा उपयोग आशयसूत्राच्या विकासासाठी कसा झालेला आहे ?

3. ‘‘तूच आई करूणेच्या मंदिराचा पाया’’ या पंक्तीमध्ये कोणता अलंकार आहे ?

4. शेवटच्या कडव्यातील मिथकांचे औचित्य स्पष्ट करा.

5. चौदा ओळींच्या या कवितेला सुनीत म्हणता येईल का ? का ?

SECTION - II
विभाग – II

Note : This section contains fifteen (15) questions each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks. **(5x15=75 marks)**

टीप : या विभागात पंधरा (15) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर सुमारे तीस (30) शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक प्रश्नास पाच (5) गुण आहेत. **(5x15=75 गुण)**

6. महानुभावांच्या 'साती ग्रंथां' ची व त्यांच्या कर्त्यांची नावे लिहा.

7. तुकारामांच्या वाङ्‌मयीन व्यक्तिमत्त्वाचे पाच प्रमुख विशेष कोणते ?

8. ‘आधुनिक कविपंचक’ या नावाने ओळखले जाणारे पाच कवी कोण ?

9. स्त्रियांच्या कथासाहित्यात मोलाची भर घालणाऱ्या दहा लेखिका सांगा.

10. स्वनवर्णनाच्या कसोट्या कोणत्या ते लिहा ?

11. संयुक्त क्रियापदे का मानली जातात ?

12. ‘अपूर्ववस्तुनिर्माणक्षमा प्रज्ञा प्रतिभा’ या प्रतिभेच्या व्याख्येचा अर्थ स्पष्ट करा.

13. कोणत्याही पाच रसविघ्नांची नावे लिहा.

14. मानसशास्त्रीय समीक्षेला आधारभूत असणारे सिग्मंड फ्रॉइडचे तीन सिद्धान्त कोणते ?

15. कादंबरी या साहित्यप्रकाराची सामर्थ्यस्थाने कोणती ?

16. परमहंससभा, प्रार्थनासमाज व सत्यशोधक समाज या धर्मसुधारणावादी संस्थांचे संस्थापक कोण ?

17. ताराबाई शिंदे यांच्या 'स्त्रीपुरूषतुलना' या निबंधाने कोणती कामगिरी बजावली ?

18. महात्मा जोतीराव फुले यांनी कोणकोणती साहित्यनिर्मिती केली ?

19. 'मनोरंजन' मासिकाने कोणते वाङ्मयीन कार्य केले ?

20. ‘कोसला’ या कादंबरीने मराठी कादंबरीच्या इतिहासात कोणते नवेपण आणले ?

SECTION - III
विभाग – III

Note : This section contains five (5) questions from each of the electives / specialisations. The candidate has to choose ***only one*** elective / specialisation and answer all the five questions from it. Each question carries twelve (12) marks and is to be answered in about two hundred (200) words.

(12x5=60 marks)

टीप : या विभागात प्रत्येक ऐच्छिक / वैकल्पिक अभ्यासक्रमावर आधारित असे पाच (5) प्रश्न आहेत. उमेदवाराने ***कोणताही एक ऐच्छिक*** / वैकल्पिक विषय निवडून त्यावरील सर्व पाचही प्रश्न सोडवावयाचे आहेत. प्रत्येक प्रश्नास बारा (12) गुण असून प्रत्येक प्रश्न सुमारे दोनशे (200) शब्दांत सोडवावयाचा आहे.

(12x5=60 गुण)

ऐच्छिक I – लोकसाहित्य

21. ‘लोकसाहित्य’ या संज्ञेचा अर्थ स्पष्ट करून लोकसाहित्याची स्वरूपवैशीष्ट्ये सूत्ररूपाने लिहा.
22. लोकसाहित्य आणि अन्य सामाजिक शास्त्रे यांमधील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
23. लोकसाहित्याच्या विविध अभ्यासपद्धतींचा परिचय करून द्या.
24. लोकसाहित्याचे संकलन आणि संशोधन कशा प्रकारे केले जायला हवे, त्याचे विवेचन करा.
25. ‘कीर्तन’ आणि ‘लावणी’ ***किंवा*** ‘पोवाडा’ आणि ‘तमाशा’ या लोककलांचा परिचय करून द्या.

किंवा

ऐच्छिक II – तौलनिक साहित्याभ्यास

21. तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप आणि त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
22. तौलनिक साहित्याभ्यासातील प्रभव ही संकल्पना विशद करा.
23. विश्वसाहित्य कशाला म्हणतात ? ते विवेचनपूर्वक लिहा.
24. भाषांतराचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.
25. मराठी साहित्यावर इंग्रजी साहित्याचा प्रभाव किती प्रकारे पडला आहे, ते उदाहरणांसह लिहा.

किंवा

ऐच्छिक III – स्त्रीवादी साहित्याभ्यास

21. स्त्रीवाद म्हणजे नेमके काय ते सांगून स्त्रीवादी साहित्याभ्यासामागील दृष्टिकोण विशद करा.
22. स्त्रीवादी साहित्यसमीक्षेमुळे साहित्यकृती व साहित्येतिहास यांमधील कोणत्या लेखन प्रवृत्तीवर प्रकाश पडतो ?
23. मराठीतील स्त्री प्रश्नांसंबंधीचे पुरूषांनी केलेले लेखन वाचताना त्यांनी स्त्रीप्रश्नांचा उलगडा कशा प्रकारे केलेला आढळतो, ते विवेचनपूर्वक लिहा.
24. कथा हा लेखन प्रकार स्त्रियांना सर्वात जवळचा का वाटत आला असावा ? उदाहरणे देऊन विस्तारपूर्वक लिहा.
25. स्त्रियांच्या आत्मकथनांचे पुरूषांच्या आत्मकथनांहून असणारे वेगळेपण कोणकोणत्या प्रकारे सांगता येते– सोदाहरण लिहा.

किंवा

ऐच्छिक IV - ग्रामीण साहित्य

21. ग्रामीण साहित्याचे वेगळेपण कोणकोणत्या निकषांवर ठरवता येते ?
22. ग्रामीण साहित्यात कृषिसंस्कृतीचे यथार्थ प्रतिबिंब पडले आहे असे तुम्हाला वाटते का ? सकारण मीमांसा करा.
23. ग्रामीण कथासाहित्याचा थोडक्यात आढावा घ्या.
24. द.मा. मिरासदार यांच्या ग्रामीण कथांतील विनोदाची वैशिष्टये सोदाहरण लिहा.
25. 'र.वा.दिघे यांच्या कादंबऱ्यांत अवतरणारा निसर्ग अलंकरणात्मक स्वरूपाचे कार्य करतो' – चर्चा करा.

किंवा

ऐच्छिक V - दलित साहित्य

21. दलित साहित्यनिर्मितीस कोणकोणती कारणे प्रभावी ठरली ? –विवेचन करा.
22. दलित साहित्यातून समाजातील कोणकोणत्या वृत्तिप्रवृत्तींचे दर्शन घडते, ते सोदाहरण लिहा.
23. दलित साहित्यातून प्रकटणाऱ्या स्त्रीप्रतिमांची विविधता उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.
24. दलित लेखिकांना आत्मकथन हा साहित्यप्रकार सहजसाध्य का वाटला असावा ? – सविस्तर लिहा.
25. बाबुराव बागूल यांच्या वाङ्मयीन कर्तृत्वाचा परिचय करून द्या.

SECTION - IV
विभाग – IV

Note : This section consists of one essay type question of forty (40) marks to be answered in about one thousand (1000) words on any one of the following topics. **(40x1=40 marks)**

टीप : या विभागात निबंधात्मक स्वरूपाचा चाळीस (40) गुणांचा एक प्रश्न आहे. या प्रश्नाचे उत्तर एक हजार (1000) शब्दांपर्यंत लिहावयाचे आहे. **(40x1=40 गुण)**

26. लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची प्रस्तुतता स्पष्ट करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यास ही भावी काळातील साहित्याभ्यासाची एकमेव दिशा ठरू शकेल काय ?

किंवा

''स्त्रीवादी साहित्याभ्यासपद्धतीच्या आगमनामुळे स्त्रीसाहित्याला नव्याने महत्त्व प्राप्त झाले आहे.'' विवेचन करा.

किंवा

''ग्रामीण साहित्याचा सवता सुभा आज कालबाह्य ठरला आहे.'' साधकबाधक चर्चा करा.

किंवा

दलित साहित्याचे क्रांतिविज्ञान स्पष्ट करा.

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words) ....

(in figures) ....

Signature & Name of the Coordinator ....

(Evaluation) Date ....